

JEAN-CLAUDE JUNCKERS TAL OM TILLSTÅNDET I UNIONEN 2017

Förslag om EU:s framtid
som kan genomföras enligt Lissabonfördraget

EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker redovisade i sitt tal om tillståndet i unionen 2017 vad han ansåg om EU:s framtid fram till 2025. I det här faktabladet förklaras hur hans förslag kan genomföras genom att man utnyttjar Lissabonfördragets möjligheter. Tillsammans med talet om tillståndet i unionen lade han fram en detaljerad avsiktsförklaring med konkreta lagstiftningsförslag och andra förslag om hur man ska genomföra initiativen i talet. Åtgärderna ska inledas av kommissionen under 2017/2018 med siktet inställt på 2025, och valet till Europaparlamentet i maj/juni 2019 blir ett viktigt tillfälle för EU att prövas i demokratiska val.

Jean-Claude Junckers tal om tillståndet i unionen den 13 september 2017:

Förklaringar

OMRÖSTNING MED KVALIFICERAD MAJORITET PÅ DEN INRE MARKNADEN

”När det gäller de viktiga frågorna om den inre marknaden vill jag att besluten i rådet oftare och enklare fattas med kvalificerad majoritet – och att Europaparlamentet blir lika delaktigt.”

Initiativ med sikte på 2025, enligt Jean-Claude Junckers avsiktsförklaring den 13 september 2017:

Meddelande om möjligheterna till ökad användning av omröstning med kvalificerad majoritet och av det ordinarie lagstiftningsförfarandet i frågor som rör den inre marknaden, på grundval av artikel 48.7 i EU-fördraget

ENERGI

Enligt **artikel 192.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt** kan man följa det ordinarie lagstiftningsförfarandet för bestämmelser av främst skattekaraktär, däribland åtgärder som väsentligt påverkar en medlemsstats val mellan olika energikällor och den allmänna strukturen hos dess energiförsörjning. Det behöver beslutas med enhällighet av rådet på grundval av ett förslag från kommissionen och efter hörande av Europaparlamentet.

SOCIALPOLITIK

På vissa socialpolitiska områden krävs för närvarande enhällighet. Det gäller skydd av arbetstagare som sägs upp, kollektivt värnande av arbetstagarnas och arbetsgivarnas rättigheter samt anställningsvillkor för legala invandrare från länder utanför EU. Enligt **artikel 153.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt** kan dessa tre områden flyttas över till det ordinarie lagstiftningsförfarandet om rådet beslutar det enhälligt på grundval av ett förslag från kommissionen och efter hörande av Europaparlamentet.

SKATTER

Enligt den allmänna passerelle-klausulen i **artikel 48.7 i EU-fördraget** kan man gå över från enhällighet till kvalificerad majoritet eller från det särskilda till det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Ingen nationell ratificering krävs, men övergången kan stoppas om ett enda nationellt parlament lägger in sitt veto. Alla skattefrågor behöver inte flyttas över till omröstning med kvalificerad majoritet på en gång, utan kan flyttas över individuellt, efter ämne eller typ av skatt.

För att **artikel 48.7 i EU-fördraget** ska kunna användas måste följande villkor vara uppfyllda:

- Europeiska rådet underrättar de nationella parlamenten om sin avsikt att tillämpa passerelle-klausulen.
- De nationella parlamenten har sex månader på sig att invända, och det räcker med att ett nationellt parlament invänder så kan initiativet inte antas av rådet.
- Europaparlamentet lämnar sitt samtycke med en majoritet av de sittande ledamöterna.
- Europeiska rådet fattar ett enhälligt beslut.

Jean-Claude Junckers tal om tillståndet i unionen den 13 september 2017:

Förklaringar

OMRÖSTNING MED KVALIFICERAD MAJORITET I UTRIKESPOLITIKEN

"Jag vill att medlemsstaterna tar en titt på vilka utrikespolitiska beslut som kan flyttas över från enhällighet till omröstning med kvalificerad majoritet."

Initiativ med sikte på 2025, enligt Jean-Claude Junckers avsiktsförklaring den 13 september 2017:

Meddelande om möjligheterna till ökad användning av omröstning med kvalificerad majoritet i den gemensamma utrikespolitiken, på grundval av artikel 31.3 i EU-fördraget

Enligt **artikel 31.3 i EU-fördraget** kan man gå över till omröstning med kvalificerad majoritet i frågor som rör den gemensamma utrikespolitiken. Detta förutsätter enhällighet i Europeiska rådet och omfattar inte frågor som berör militär- eller försvarspolitik.

EUROPEISKA ÅKLAGARMYNDIGHETEN FÅR I UPPDRAG ATT BEKÄMPA TERRORISM

"Jag ser också mycket som talar för att den nya europeiska åklagarmyndigheten ska få i uppdrag att beivra gränsöverskridande terrorbrott."

Initiativ med sikte på 2025, enligt Jean-Claude Junckers avsiktsförklaring den 13 september 2017:

Meddelande om en möjlig utökning av den nya Europeiska åklagarmyndighetens uppdrag till att omfatta bekämpning av terrorism, på grundval av artikel 86.4 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

Enligt **artikel 86.4 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt** kan Europeiska åklagarmyndighetens uppdrag, som från början bara handlade om bekämpning av bedrägeri som skadar EU:s budget, utökas till beivrande av gränsöverskridande terroristbrott. Detta kräver ett enhälligt beslut av Europeiska rådet efter Europaparlamentets samtycke och efter hörande av kommissionen.

Jean-Claude Junckers tal om tillståndet i unionen den 13 september 2017:

Förklaringar

€ EN STÄRKT EKONOMISK OCH MONETÄR UNION

"Jag anser att Europeiska stabilitetsmekanismen nu successivt bör utvecklas till en Europeisk valutafond, som dock måste vara fast förankrad i EU:s regler och befogenheter."

Initiativ med sikte på 2025, enligt Jean-Claude Junckers avsiktsförklaring den 13 september 2017:

- Europeiska stabilitetsmekanismen ombildas till en europeisk valutafond
- En särskild budgetpost för euroområdet införs i EU-budgeten med fyra syften:
 - 1) stöd till strukturreformer,
 - 2) en stabiliseringsfunktion,
 - 3) en skyddsmekanism för bankunionen samt 4) ett konvergensinstrument för föranslutningsstöd till medlemsländer utanför euroområdet
- Sakinnehållet i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen arbetas flyttas över till EU-lagstiftningen

EUROPEISKA VALUTAFONDEN

Den 6 december tänker kommissionen föreslå att Europeiska stabiliseringsmekanismen omvandlas till Europeiska valutafonden, som blir en del av EU-lagstiftningen på grundval av **artikel 352 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt**.

EN BUDGETPOST FÖR EUROOMRÅDET I EU-BUDGETEN

Kommissionen tänker föreslå att euroområdet får en egen budgetpost inom det normala budgetförfarandet, i enlighet med fördragen, genom en ändringsbudget.

STABILITET, SAMORDNING OCH STYRNING

Enligt **artikel 16 i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen**, som trädde i kraft i januari 2013 sedan de fördragsslutande medlemsstaterna (alla utom Storbritannien, Tjeckien och Kroatien) ratificerat det, ska sakinnehållet i detta fördrag införlivas i EU-lagstiftningen senast 2018.

Som nämns i Jean-Claude Junckers avsiktsförklaring ska kommissionen lägga fram ett förslag i denna fråga på grundval av **artikel 126.14 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt**, med beaktande av den flexibilitet i Stabilitets- och tillväxtpakten som kommissionen införde i januari 2015.

FLERÅRIG BUDGETRAM

"Ett viktigt inslag blir de budgetplaner som kommissionen ska lägga fram i maj 2018. Även här har vi ett val: antingen strävar vi efter EU:s mål inom dagens snäva budgetramar, eller så ökar vi EU:s budget så att den svarar bättre mot vår ambitionsnivå. Jag förordar det andra alternativet."

I maj 2018 tänker kommissionen lägga fram ett förslag om den nya fleråriga budgetramen efter 2020 på grundval av **artikel 312.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt**.

Jean-Claude Junckers tal om tillståndet i unionen den 13 september 2017:

Förklaringar

FÖRSVARUNIONEN

"Och jag vill att vi ska göra mer ansträngningar på försvarsområdet. En ny europeisk försvarsfond är på gång. Samma sak med ett permanent strukturerat samarbete på försvarsområdet. Till 2025 bör vi ha inrättat en verklig Europeisk försvarunion."

PERMANENT STRUKTURERAT SAMARBETE

Enligt **artikel 42.6 i EU-fördraget** får en grupp likasinnade medlemsstater som uppfyller högre krav på militär kapacitet gå vidare med det europeiska försvaret från dagens lapptäcke av bilateralt och multilateralt militärt samarbete till effektivare former av försvarsintegration.

GEMENSAMT FÖRSVAR

Enligt **artikel 42.2 i EU-fördraget** ska EU:s gemensamma försvarspolitik gradvis utformas. Den kommer att leda till ett gemensamt försvar, när Europeiska rådet med enhällighet har beslutat detta. Detta påverkar inte medlemsstaternas skyldigheter mot Nato.

FÄRDIGSTÄLLANDE AV SCHENGEN

"Om vi vill skydda våra yttre gränser, och med all rätt stärka dem ännu mer, behöver vi låta Bulgarien och Rumänien gå med i Schengenområdet omedelbart."

"Vi bör också låta Kroatien gå med fullt ut i Schengen, när landet uppfyller alla kriterier."

Beslut om att utvidga Schengen fattas på grundval av **protokoll nr 19 till fördragen om Schengenregelverket** med enhällighet av alla EU-länder i rådet, sedan kommissionen tillstyrkt efter att ha utvärderat landet enligt anslutningskriterierna. Kommissionen gjorde positiva utvärderingar av Bulgarien och Rumänien 2009 och 2010, som visar att båda länderna uppfyller villkoren för att gå med i Schengen. Kommissionen stöder därför helt att länderna går med i Schengen.

Kroatiens framsteg med att uppfylla Schengenvillkoren utvärderades löpande under 2016. På vissa områden är villkoren redan uppfyllda, men på andra krävs ytterligare förbättringar. Utvärderingen av Schengens informationssystem måste bli färdig senast i oktober 2017, och ett nytt besök som rör yttre gränser äger rum i november 2017. När alla villkor är uppfyllda, kommer kommissionen att lägga fram ett förslag till rådet om Kroatiens anslutning till Schengen.

Jean-Claude Junckers tal om tillståndet i unionen den 13 september 2017:

Förklaringar

FÄRDIGSTÄLLANDE AV EUROOMRÅDET

"Euron är tänkt att vara hela EU:s gemensamma valuta. Alla medlemsländer utom två är skyldiga och har rätt att gå med i euron när de uppfyller alla förutsättningar."

Alla medlemsstater utom två (Danmark och Storbritannien) förväntas införa euron och ansluta sig till euroområdet. Dessutom har 16 medlemsstater (Belgien, Bulgarien, Tyskland, Grekland, Spanien, Italien, Cypern, Litauen, Luxemburg, Ungern, Malta, Österrike, Portugal, Rumänien, Slovenien och Slovakien) uttryckligen förklarat euron som Europeiska unionens valuta i **förklaring nr 52 till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt**.

Bulgarien, Kroatien, Tjeckien, Ungern, Polen, Rumänien och Sverige ingår ännu inte i euroområdet men är enligt fördragen skyldiga att gå med när de uppfyller kriterierna. De betecknas som medlemsstater med undantag. Detta undantag är tillfälligt och kommer att avskaffas så snart de uppfyller konvergenskriterierna i **artikel 140.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt**.

Länderna bedöms vartannat år av kommissionen och Europeiska centralbanken med avseende på dessa kriterier. Nästa utvärdering äger rum i maj 2018.

FÄRDIGSTÄLLANDET AV BANKUNIONEN

"Om vi vill att bankerna ska verka enligt samma regler och under samma tillsyn i hela EU bör vi uppmuntra alla EU-länder att gå med i bankunionen."

Bankunionen består av alla euroländer och de andra EU-länder som vill vara med. Alla länder som inför euron i framtiden blir automatiskt medlemmar i bankunionen.

Länderna utanför euroområdet kan delta genom ett avtal om nära samarbete med Europeiska centralbanken, i dess egenskap av tillsynsmyndighet, och den gemensamma tillsynsmekanismen. Ett sådant nära samarbete inrättas genom ett beslut av Europeiska centralbanken, efter anmälan av landet i fråga, förutsatt att strikta villkor för informationsutbyte och bindande tillsynsåtgärder är uppfyllda av landet.

I Danmark och Sverige inleddes nationella diskussioner om att gå med i bankunionen under sommaren 2017.

Jean-Claude Junckers tal om tillståndet i unionen den 13 september 2017:

Förklaringar

UTVIDGNING AV EUROPEISKA UNIONEN

”Om vi vill ha ökad stabilitet i vårt grannskap måste vi också ge trovärdiga utsikter till EU-medlemskap för länderna på västra Balkan.”

Initiativ med sikte på 2025, enligt Jean-Claude Junckers avsiktsförklaring den 13 september 2017:

Strategi för en framgångsrik anslutning av Serbien och Montenegro som föregångsländer på västra Balkan (februari 2018)

Enligt **artikel 49 i EU-fördraget** får alla europeiska länder som respekterar och förbinder sig att främja EU:s värden ansöka om att gå med i EU. När förhandlingarna om alla kapitel i EU-rätten är avklarade enas man om villkor, inbegripet eventuella skyddsklausuler och övergångsregler, som fastställs i ett anslutningsfördrag mellan EU-länderna och kandidatlandet. Anslutningsfördraget kan bara undertecknas sedan parlamentet samtyckt och rådet godkänt det enhälligt. Anslutningsfördraget ska sedan ratificeras i alla EU-länder enligt deras nationella krav (t.ex. ratificering av parlamentet eller genom folkomröstning).

Montenegro och Serbien står enligt kommissionens mening i första rummet, eftersom de för närvarande är de enda kandidatländerna från västra Balkan som bedriver anslutningsförhandlingar. EU kommer att fortsätta och stärka sin dialog med alla parter på västra Balkan för att stödja dem på vägen mot EU-medlemskap.

TOPPKANDIDATER BLIR KVAR

”Om man vill stärka den europeiska demokratin kan man inte gå tillbaka från det lilla demokratiska framsteget med toppkandidater. Jag vill att vi fortsätter på det här spåret.”

Enligt **artikel 17.7 i EU-fördraget** ska Europeiska rådet ta hänsyn till valet till Europaparlamentet när man föreslår en ny ordförande för kommissionen. Beslutet fattas med kvalificerad majoritet, och sedan väljs kandidaten av Europaparlamentet med en majoritet av ledamöterna.

Detta upplägg följdes efter valet till Europaparlamentet 2014, då Jean-Claude Juncker i egenskap av toppkandidat för den partigrupp som fick flest röster föreslogs av Europeiska rådet och valdes av Europaparlamentet till ordförande för kommissionen.

Jean-Claude Junckers tal om tillståndet i unionen den 13 september 2017:

Förklaringar

GRÄNSÖVERSKRIDANDE LISTOR

"Jag är också positivt inställd till idén om gränsöverskridande listor i EU-valen – även om jag är medveten om rätt många av er inte håller med om det."

Enligt artikel 14.2 i EU-fördraget fastställs Europaparlamentets exakta sammansättning med enhällighet av Europeiska rådet. Det senaste beslutet om mandatfördelning fattades i juni 2013, när Kroatien blev EU:s 28:e medlemsland.

Gränsöverskridande listor skulle behöva ratificeras av alla EU-länder. I **artikel 223.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt** står hur det går till om man ska införa gränsöverskridande listor eller göra andra ändringar av valet till Europaparlamentet.

Rådet kan, med enhällighet och efter att ha fått samtycke från en majoritet av parlamentets ledamöter, anta nya bestämmelser om hur parlamentets ledamöter väljs. Bestämmelserna träder i kraft först när alla medlemsstater har ratificerat dem i enlighet med sin konstitution.

Detta är den enda idén i Jean-Claude Junckers tal som inte kräver någon fördragsändring men däremot ratificering av samtliga EU-länder. Därför sade han bara att han var positivt inställd till idén.

EFFEKTIVARE STYRNING AV EU

"Jag vill ha effektivitet. Ekonomi- och finanskommissionären – helst även vice ordförande – bör ta på sig uppdraget som ekonomi- och finansminister. Han eller hon bör också vara ordförande i Eurogruppen."

"EU skulle fungera bättre om vi slog samman ordförandena för Europeiska rådet och Europeiska kommissionen."

Initiativ med sikte på 2025, enligt Jean-Claude Junckers avsiktsförklaring den 13 september 2017:

Meddelande om alternativen för effektivare styrning av EU.

Meddelande om en eventuell permanent europeisk ekonomi- och finansminister (artikel 2 i protokoll nr 14) och konsekvenserna för EU-institutionerna

SAMMANSLAGNING AV POSTERNA SOM VICE ORDFÖRANDE FÖR KOMMISSIONEN OCH ORDFÖRANDE FÖR EUROGRUPPEN

Enligt artikel 2 i protokoll nr 14 till Lissabonfördraget ska eurogruppens ordförande väljas med en majoritet av ministrarna från euroländerna. Han eller hon behöver inte vara finansminister i ett EU-land.

SAMMANSLAGNING AV POSTERNA SOM ORDFÖRANDE FÖR KOMMISSIONEN OCH ORDFÖRANDE FÖR EUROPEISKA RÅDET

I dag är det enligt **artikel 17.7 i EU-fördraget** Europaparlamentet som väljer kommissionens ordförande med en majoritet av ledamöterna, på förslag av Europeiska rådet som i sin tur fattar beslut med kvalificerad majoritet och tar hänsyn till resultatet av valet till Europaparlamentet. Ordföranden i Europeiska rådet väljs enligt **artikel 15.5 i EU-fördraget** av Europeiska rådet med kvalificerad majoritet på en mandattid på 30 månader som kan förlängas. Enligt **artikel 15.6 i EU-fördraget** får Europeiska rådets ordförande inte inneha ett nationellt mandat, vilket innebär att han eller hon kan inneha ett annat **EU-mandat**.